สรุปผลอนามัยโพล เรื่อง “อนามัยสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตมีสีสัน”

กรมอนามัยได้สำรวจอนามัยโพล เรื่อง “อนามัยสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตมีสีสัน” ระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2569 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานการณ์ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สถานการณ์พฤติกรรมและความคิดเห็นของประชาชนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สำหรับนำไปใช้ประกอบการสื่อสารและสร้างความรอบรู้เนื่องในวันอนามัยสิ่งแวดล้อมไทย ซึ่งตรงกับวันที่ 4 กรกฎาคม ของทุกปี การสำรวจครั้งนี้มีผู้ตอบรวมทั้งสิ้น 1,282 คน สรุปผลการสำรวจได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหาและต้องเร่งแก้ไข

1.1 ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ต้องแก้ไขก่อน

ผู้ตอบแบบสำรวจ ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหาและต้องเร่งแก้ไขด่วนที่สุด 3 อันดับแรก คือ ปัญหามลพิษทางอากาศ เช่น หมอกควัน เผาในที่โล่ง ร้อยละ 61.47 ปัญหาขยะตกค้าง/สะสม การจัดการขยะไม่ดี ร้อยละ 44.62 และปัญหามลพิษทางน้ำ เช่น ลำคลองมีขยะ น้ำเสีย ส่งกลิ่นเหม็น ร้อยละ 33.85 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหาและต้องเร่งแก้ไข

อันดับ	ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	**มลพิษทางอากาศ เช่น หมอกควัน เผาในที่โล่ง**	**788**	**61.47**
2	**ขยะตกค้าง/สะสม การจัดการขยะไม่ดี**	**572**	**44.62**
3	**มลพิษทางน้ำ เช่น ลำคลองมีขยะ น้ำเสีย ส่งกลิ่นเหม็น**	**434**	**33.85**
4	น้ำไม่สะอาดต่อการอุปโภคบริโภค	383	29.88
5	ภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ภัยหนาว อากาศร้อน	353	27.54
6	ร้านค้า/ร้านอาหาร จำหน่ายอาหารที่ไม่สะอาด	287	22.39
7	ส้วมสาธารณะไม่สะอาด ไม่ปลอดภัย ไม่เพียงพอ	239	18.64
8	การระบาดของโรคทางเดินอาหารและน้ำ เช่น อุจจาระร่วง เฉียบพลัน อาหารเป็นพิษ	224	17.47
9	พื้นที่สีเขียวไม่เพียงพอต่อการกิจกรรมสาธารณะ	211	16.46

1.2 คุณทำกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อลดโลกเดือด

พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เลือกทำกิจกรรมเพื่อลดโลกเดือดในชีวิตประจำวัน มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปิดไฟและเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่ใช้งาน ร้อยละ 66.27 คัดแยกวัสดุรีไซเคิล ร้อยละ 49.13 และปลูกต้นไม้ ร้อยละ 46.29 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการทำกิจกรรมเพื่อลดโลกเดือด

อันดับ	กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	**ปิดไฟและเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่ใช้งาน**	**839**	**66.27**
2	**คัดแยกวัสดุรีไซเคิล**	**622**	**49.13**
3	**ปลูกต้นไม้**	**586**	**46.29**
4	ลดขยะเศษอาหาร	547	43.21
5	พกแก้วน้ำหรือภาชนะส่วนตัว	477	37.68
6	ปรับแอร์ที่ 25 องศาเซลเซียสขึ้นไป	374	29.54
7	ลดการใช้กระดาษ ใช้กระดาษ 2 หน้า	311	24.57
8	ใช้ขนส่งสาธารณะ เดินทางร่วมกัน	268	21.17
9	ติดตั้งโซล่าเซลล์	176	13.90

ส่วนที่ 2 ความรอบรู้และพฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

2.1 สถานการณ์ความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจเกี่ยวกับความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 7 ข้อคำถาม โดยแต่ละคำถามให้ผู้ตอบเลือกตอบตามระดับความสามารถในการปฏิบัติ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ทำได้ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ (รายละเอียดดังตารางที่ 3) พบว่า ประเด็นความรอบรู้ที่ผู้ตอบส่วนใหญ่สามารถทำได้ในระดับ “มากที่สุด” 3 อันดับแรก คือ

1) ปรับปรุงดูแลสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำเพื่อให้สภาพแวดล้อมสะอาดปลอดภัยและทำให้ท่านมีสุขภาพที่ดี

2) ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่มาจากหลายแหล่งก่อนที่จะเชื่อและทำตาม

3) ติดตามสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิดเพื่อดูแลป้องกันปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นกับท่านและครอบครัว ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงสถานการณ์ความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

ความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	ร้อยละการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปรับปรุงดูแลสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำเพื่อให้สภาพแวดล้อมสะอาดปลอดภัยและทำให้ท่านมีสุขภาพที่ดี	40.64	40.09	14.66	2.73	1.87

ความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	ร้อยละการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร ที่มาจากหลายแหล่งก่อนที่จะเชื่อและทำตาม	40.48	41.65	14.82	2.11	0.94
3. ติดตามสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อม อย่างใกล้ชิดเพื่อดูแลป้องกันปัญหาสุขภาพ ที่จะเกิดขึ้นกับท่านและครอบครัว	35.65	44.70	16.46	2.34	0.86
4. เมื่อได้รับข่าวสารเรื่องการป้องกัน การเจ็บป่วยด้วยโรคทางมลพิษสิ่งแวดล้อม ท่านเข้าใจคำแนะนำและวิธีปฏิบัติตนเป็นอย่างดี	34.09	42.20	20.36	2.50	0.86
5. สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับโรคจากมลพิษ สิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง	34.01	43.76	17.78	3.43	1.01
6. เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเสี่ยงหรือ การเจ็บป่วยที่เกิดจากมลพิษสิ่งแวดล้อม ท่านรู้ว่าจะหาข้อมูลได้	32.27	43.99	20.28	2.18	1.17
7. อธิบาย "วิธีการดูแลสภาพแวดล้อมและการ ปฏิบัติตนให้สะอาดปลอดภัย" ให้ผู้อื่นเข้าใจได้	30.58	41.81	24.88	2.11	0.00

2.2 สถานการณ์พฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ผู้ตอบแบบสำรวจสามารถปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ล้างมือบ่อย ๆ ร้อยละ 95.01 กินอาหารปรุงสุก สะอาด ร้อยละ 94.07 และทำความสะอาดบ้านเป็นประจำ ร้อยละ 86.12 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงสถานการณ์พฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

อันดับ	พฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	ร้อยละการปฏิบัติ		
		ประจำ	บางครั้ง	ไม่ได้ทำ
1	**ล้างมือบ่อย ๆ**	**95.01**	4.99	0.00
2	**กินอาหารปรุงสุก สะอาด**	**94.07**	5.85	0.08
3	**ทำความสะอาดบ้านเป็นประจำ**	**86.12**	13.73	0.16
4	ทำความสะอาดห้องน้ำเป็นประจำ	85.73	14.72	0.00
5	สวมหน้ากากเมื่ออยู่ในพื้นที่ฝุ่นสูง	85.34	14.43	0.23

อันดับ	พฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	ร้อยละการปฏิบัติ		
		ประจำ	บางครั้ง	ไม่ได้ทำ
6	แยกขยะก่อนทิ้ง/กำจัด	80.03	19.73	0.23
7	ติดตามสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมและป้องกันตนเองได้	78.78	21.22	0.00

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.90 รองลงมาคือเพศชาย ร้อยละ 23.79 เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 45-59 ปี ร้อยละ 42.82 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 25-44 ปี ร้อยละ 28.24 และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28.0 ตามลำดับ ในด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 42.43 รองลงมาคือระดับมัธยมปลาย /ปวช. ร้อยละ 21.37 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษา เท่ากันที่ร้อยละ 10.69 ตามลำดับ

ผู้ตอบส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 23.01 รองลงมาคือรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ ร้อยละ 21.22 และแม่บ้าน/พ่อบ้าน ร้อยละ 16.93 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามลักษณะพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบล ร้อยละ 35.41 รองลงมาคือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร้อยละ 30.34 และเขตการปกครองรูปแบบพิเศษ (กทม./พัทยา) ร้อยละ 20.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	973	75.90
ชาย	305	23.79
LGBTQIAN+	4	0.31
ช่วงอายุ		
15-24 ปี	12	0.93
25-44 ปี	362	28.24
45-59 ปี	549	42.82
60 ปีขึ้นไป	359	28.00
อาชีพ		
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	295	23.01
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ	272	21.22
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	217	16.93

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระ	145	11.31
รับจ้างทั่วไป	101	7.88
พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้างเอกชน	77	6.01
เกษตรกร	68	5.30
ว่างงาน/ระหว่างรองาน	62	4.84
เกษียณราชการ/ข้าราชการบำนาญ	38	2.97
นักเรียน/นักศึกษา	5	0.39
อื่น ๆ	1	0.08
เขตการปกครอง		
เทศบาลตำบล	454	35.41
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	389	30.34
เขตการปกครองรูปแบบพิเศษ (กทม./พัทยา)	269	20.98
เทศบาลเมือง	110	8.58
เทศบาลนคร	60	4.68
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	137	10.69
มัธยมศึกษาต้น	137	10.69
มัธยมศึกษาปลาย/ปวช.	274	21.37
อนุปริญญา/ปวส.	86	6.71
ปริญญาตรี	544	42.43
สูงกว่าปริญญาตรี	104	8.11

สรุปผลสำรวจ

จากอนามัยโพล เรื่อง “อนามัยสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตมีสีสัน” สำรวจระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2569 มีผู้ตอบ 1,282 คน พบว่า ประเด็นปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหา และต้องเร่งแก้ไข 3 อันดับแรก คือ ปัญหามลพิษทางอากาศ เช่น หมอกควัน เผาในที่โล่ง ร้อยละ 61.47 ปัญหาขยะตกค้าง/สะสม การจัดการขยะไม่ดี ร้อยละ 44.62 และปัญหามลพิษทางน้ำ เช่น ลำคลองมีขยะ น้ำเสีย ส่งกลิ่นเหม็น ร้อยละ 33.85 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่ากิจกรรมที่ประชาชนส่วนใหญ่เลือกทำเพื่อลดโลกเดือด มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ปิดไฟ เครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่ใช้งาน ร้อยละ 66.27 คัดแยกวัสดุรีไซเคิล ร้อยละ 49.13 และปลูกต้นไม้ ร้อยละ 46.29

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า ประเด็นความรอบรู้ที่ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่สามารถทำได้ในระดับ “มากที่สุด” 3 อันดับแรก คือ ปรับปรุงดูแลสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำเพื่อให้สภาพแวดล้อมสะอาดปลอดภัย และทำให้ตนเองมีสุขภาพที่ดี ร้อยละ 40.64

ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่มาจากหลายแหล่งก่อนที่จะเชื่อและทำตาม ร้อยละ 40.48 และติดตามสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิดเพื่อดูแลป้องกันปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองและครอบครัว ร้อยละ 35.65 ตามลำดับ

สำหรับสถานการณ์พฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่พบผู้ตอบ “ทำเป็นประจำ” มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ล้างมือบ่อย ๆ ร้อยละ 95.01 กินอาหารปรุงสุก สะอาด ร้อยละ 94.07 และทำความสะอาดบ้านเป็นประจำ ร้อยละ 86.12 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากผลอนามัยโพล

จากผลการสำรวจอนามัยโพล มีข้อเสนอให้หน่วยงานสายอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย นำผลการสำรวจ ไปเป็นข้อมูลสนับสนุนเพื่อการวางแผน และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร ดังนี้

1. นำไปเป็นข้อมูลประกอบวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ผลโพลสะท้อนว่ามลพิษทางอากาศยังเป็นประเด็นความกังวลสูงสุดของประชาชน และควรเป็นประเด็นเร่งด่วนในเชิงนโยบายและการสื่อสารสุขภาพ ควบคู่กับปัญหาขยะและน้ำเสียซึ่งเป็นปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมพื้นฐานในระดับพื้นที่ โดยควรบูรณาการงานร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อสม. และภาคีเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนมาตรการสำคัญในพื้นที่ เช่น การลดการเผา การเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ การจัดการขยะต้นทาง การดูแลแหล่งน้ำ

2. นำไปเป็นข้อมูลประกอบการสื่อสาร จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยส่งเสริมพฤติกรรมที่ประชาชนสามารถทำได้ง่ายในชีวิตประจำวันให้เกิดการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น เช่น ประหยัดพลังงาน แยกขยะก่อนทิ้ง/กำจัด และช่วยกันปลูกต้นไม้ โดยใช้โอกาสวันอนามัยสิ่งแวดล้อมไทย วันที่ 4 กรกฎาคม ในการจัดกิจกรรมเชิญชวนให้ทุกคนร่วมกันปฏิบัติ

3. นำไปเป็นข้อมูลประกอบเพื่อการสื่อสาร สร้างความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ควรใช้ผลโพลนี้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดประเด็นสื่อสารหลักด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยเน้น 3 เรื่องเร่งด่วน ได้แก่ **อากาศสะอาด ขยะลดลง และน้ำสะอาดปลอดภัย** พร้อมจัดทำชุดสื่อสารที่เชื่อมโยงผลกระทบต่อสุขภาพและแนวทางปฏิบัติที่ประชาชนทำได้จริง**เพื่อป้องกันตนเอง และร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพดี**

ส่วนที่ 4 ช่องทางการเข้าถึงผลการสำรวจ

ผลอนามัยโพล ประจำเดือนมิถุนายน 2569 ประเด็น “อนามัยสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตมีสีสัน” มีไฟล์รายงานสรุปผลและสรุปผลรูปแบบแบบ infographic เพื่อให้ผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์ สามารถเข้าถึงได้ที่เว็บไซต์อนามัยโพล กรมอนามัย https://hfd.anamai.moph.go.th

โดย คณะทำงานขับเคลื่อนอนามัยโพล
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม
กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
30 มิถุนายน 2569